

850

P63

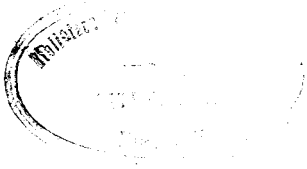
J. Bell

*

ALEXANDRU PHILIPPIDE

VIS ȘI CĂUTARE

Poeme

CARTEA ROMÂNEASCĂ

1979

Coperta: *C. Florica Tapu*

OMAGIU UNEI UMBRE

„Les monstres de l'énigme-
erraient autour de Tfrcebe”

VICTOR HUGO

In Grecia cea veche chiar și ceața
Părea prietenoasă, cum este dimineața
Sau un amurg de vară peste văi.
Și „monștri ai enigmei” când, venetici și răi,
Umblau prin preajma Tebei să-nșele pe Edip
Cu întrebări sucite-n fel și chip
Și el le răspundea, de desperare
Se aruncau cu urlete în mare
Sau se-nfundau de ciudă în nisip.
Deschisă era calea privirii pînă-n zare,
Și-n Orestia se-ncepea povestea
Cînd paznicul din turnul Mikenei striga vestea
Că dinspre miazănoapte se zărește
Cum, falnică, izbînda își zorește
Războinicii acasă mai repede s-ajungă,
Să-nceapă Agamemnon altă poveste lungă,
De data asta cu-ncheieri de moarte.
Dar s-apucăm acuma cu gîndu-n altă parte,
De stîncă sfînxului nu prea departe,
Prin mijlocul Tesaliei vestite

Cu vrăji și cu tertipuri iscusite,
Dar și cu Zeul Rîsului, pe care
Cei din Hypata îl cinsteau cu-o mare
Și unică în lume sărbătoare.
(Pe-aicea mulți, urmîndu-1 pe Socrate,
Nu se temeau de lucruri consacrate.)

Și iată-ne la poalele-unui munte,
Vestitul Pelion, pe-a cărui frunte
S-au cățărat, în mitologic timp,
Titanii ca s-ajungă în Olimp,
Pe Zevs uzurpatorul să-l înfrunte
Și să-l răstoarne-n hăuri de pe celesta creastă.

Pe-aceste locuri pline de basm și de eres
S-a-nfiripat demult, pe-o lină coastă,
O așezare, satul Milies.

Născut aici, în țara cu mituri titanide,
Strămoș al meu, Dimitrie Philippide,
Călugărit de tînăr, tu monahalul strai
Îi îmbrăcaseși ca să poți mai bine
Străbate prin atîtea țări străine
Pe care-n gînd le și cutreierai.
Religios n-aș crede că erai.
Avid de adevăr și-nvățătură,
Tu ai pornit, în vremuri de-avînt și aventură,
Pribeag prin Europa și te-ai dus
Spre vechi așezăminte din apus,
La Padova-n Italia, și-apoi
In vechea capitală a timpurilor noi,

Parisul prins pe-atuncea în viitoare
De Revoluția triumfătoare.
Ai petrecut acolo ani luminoși și grei,
Chiar și cumplitul nouăzeci și trei,
Și-n mijlocul acelei mari minii
Legînd solide, lungi prietenii.

întors acasă, ai mai stat vreun an
Și iarăși ai plecat, c-un băietan,
Nepotul tău de frate și străbunicul meu,
Să te-nsoțească-n drumul pe care-l știai greu,
Fugind cu el de groaznica prigoană
Iscată de-o putere barbară și dușmană,
Urgie peste Grecia sărmană.

De data asta, ai făcut popas
Mai sus de Dunăre și ai rămas
Pe pașnicele plaiuri moldovenesti, atras
De oameni și de locuri care aveau să-ți fie
A doua patrie pe veșnicie.

Cum bine-a spus un strănepot ce-a fost
Tot învățat ca tine, de-o mare potrivire
Cu tine și la minte și la fire,
Te-ai alipit de țara ce-ți dete adăpost
Și-n scris întîia oară zicîndu-i România
Și dîndu-i clar, tu cel dintîi în lume,
Firescul și cuprinzătoru-i nume,
I-ai răsplătit din plin mărinimia.
Ai arătat temeinic că țara asta toată
E-ntreagă Dacia de altădată,

Din codrii Bucovinei pîn'la mare
Și între cele două mari ape curgătoare,
De la apus și de la răsărit,
Pămînt de multă vreme sorocit
Românilor din zare pînă-n zare,
Din largul șes panonic pîn'la tărîmul scit.

Tu grecul ai rostit atunci aceste
Hotare românești, așa cum peste
Mai mult de-o jumătate de veac, în urma ta,
Adînc poetul *Doinei* în vers le va-ncrusta.

în două cărți pe care cu trudă le-i compus
Acele adevăruri române tu le-ai spus,
Apoi luînd iar drumul spre apus
Ai poposit la Lipsea, de carte vechi focar,
Și le-ai predat cu grijă la tipar.

Vei fi aflat tu oare pe-acolo de-un titan,
Dar pașnic ca și tine și bun european,
Vestitul de la Weimar om deplin,
Poetic suflet nordic și minte de elin ?

Cînd ai pornit spre casă, ai vrut să te oprești
Din nou pe locurile românești
De care tainic viața te legase.
Nepotu-n vremea asta se-nsurase
Cu-o fată de răzeș din Nicorești.
Această străbunică, de viță țărănească,

Și-a învățat copiii să vorbească
Cea mai curată limbă românească,
Pe care-apoi toți cei din neamul meu
S-au întrecut cu rîvnă s-o cinstească :
Tradiție-n familie, mereu.
Tu ai legat, obscură străbunică,
O punte strălucită și voinică
Între Șiret și rîul tesalian Peneu,
Din getica Moldovă în Grecia antică.
De tine nu se știe nimic. Și numai eu
Mulțumitor te port în gîndul meu.

Iar tu, strămoșule, în Iași numit
Ca profesor la școala domnească, ai vorbit
Acolo despre Herschel și despre Heraclit,
Apropiind, în strînsă legătură,
Cu curiozitate și măsură,
Astronomia nouă de vechea-nvățătură,
Și mai nutrind, în visurile tale,
Proiectul unei limbi universale.

Apoi, bătrîn, strămoșule pribeag,
N-ai mai lăsat pămîntu-acesta drag,
N-ai mai pornit în vreo călătorie
Și te-ai întors către călugărie
Fiind de-acuma cuviosul cel
Numit de toți monahul Daniel.
Cu grija de ceaslov și de psaltire,
Te-ai stins, egumen într-o mînăstire
Din Basarabia, de lîngă Prut,
În anul treize'și doi al veacului trecut.

Te-ai fi mirat în viață, tu spirit strict și clar,
S-auzi vrun ghicitor vizionar
Spunînd că un îndeșartat vlăstar
Ieșit din riguroasa ta vechime
Se va-ngriji de ritmuri și de rime
Și te va face-n vremea lui tîrzie
Să te ivești, din nou, în poezie,
In versuri ce cultivă trecutul și-l învie.
(Iluzie a celui de-astăzi ? Fie !)

Să-ți spun adio, Umbră ? Sau mai bine
Să te păstrez, strămoșule, în mine,
Să mă întorn spre vechi gîndiri eline,
Să fiu acolo ca și-aici acasă,
Să mă-nvelesc în ceața luminoasă
A miturilor sacre pe care nu le curmă ,
Nici vechii monștri și nici monștrii noi,
S-ajungem pe-ndelete amîndoi
Pin' la originile fără urmă,
De unde toți pornirăm, pe rînd, odinioară.
— Și-apoi, la unda zisă neguroasă,
(Simțindu-mă și-acolo tot acasă)
Trăi-vei tu în mine-a doua oară
Cînd mă voi pierde-n marea morții turmă ' ?
Iluzie și-aceasta ? Cea din urmă !

DIALOG

— Ești mort ? l-am întrebat. — Am fost, mi-a spus.

— Așa să fie ? O minune mare

Ce s-a-ntîmplat odată cu Isus.

A doua oară nu-i mai dau crezare.

— N-am înviat, căci viu am fost mereu :

Doar eu sînt tu și tu ești eu.

— O, ce romantic ! Ești, dar, dublul meu.

Tertipuri enigmatice ! Cum crezi

Că-n acest secol lacom de dovezi

Trăiești și nu trăiești, vezi și nu vezi ?

— Și totuși uite-aici în vis se poate

Să se întîmple-aeestea toate.

— Ce vis ? am exclamat. O plăsmuire

A-nchipuirii care lucrează în neștire.

— Și totuși, nu-i defel o nerozie.

In vis e un izvor de poezie,

Din care tu, pe vremuri, sorbeai cu frenezie.

— Se poate. Dar am încercat mereu

Să fiu stăpîn pe visul meu.

— Iluzie ! Un mare poet cîndva a scris
Că sintem din aceeași plasmă
Cu visurile noastre. O firavă fantasmă.
E fiecare-a propriului său vis.
Așa vei fi și tu-n curînd
Cînd vei ajunge, vrînd-nevrînd,
La poarta-ntunecimii ce te-așteaptă.
Să te-nsoțesc la cea din urmă treaptă ?
Suprem serviciu ce ți-l fac oricum.
— Nu. Singur voi porni la drum.

1978

SFÎRȘIT DE CINĂ LA TRIMALCHIO

(Intr-un orășel din Campania Română,
în secolul I p. Chr. N.)

„Ascultă, Giton, eu aș zice
Să nu mai stăm prea mult pe-aice.
Libertul e ridicul, înfumurat și van.
Acum, când slobozit de pe tavan
Și coborînd, lugubru și încet,
S-a așezat pe masă un schelet,
N-am prea gustat această născoceală
A lui Trimalchio ; a vrut să dea
O lecție hăzoasă și morală,
Că viața-i doar o păcăleală rea.
S-a și găsit cine s-o dea.
Chiar tocmai el. Privește-1 în stare naturală :
De beat ce este, falca i-atîrnă ca la morți.
Eu zic s-o luăm mai bine către porți.
Ne îndopărăm zdravăn cu ouă de păun.
Cu bine îngrășatele murene.
Pentru pîrliți ca noi ce vrem mai bun ?“

Cuprinși de-o dulce și lucidă lene
Pe care-o dă Falernul de zece ani, subtil,
Ne-am tras spre ușă, să plecăm tiptil,
Cînd un mesean glumeț, și beat și prost,
„Foc, foc !“ strigă deodată, fără rost,
Și s-a iscat cumplită hărmălaie...
Veniră stingătorii cu apă-n mari hîrdaie
Și înecară totul făcînd un lac în casă...
Cînd să plecăm, o clipă am mai privit: pe masă,
Amfitrion nepăsător și straniu,
Trona mereu scheletul — fără craniu
(Căzuse-n apă țeasta găunoasă).
Dar noi în grab-am și ieșit din casă
Pornind pe străzile întunecatei
Suburbii cu răsăpîntii sinistre și pustii,
Pe unde, sperînd drumeți tîrzii,
Chelălăiau cățelele Hecatei.

SECRETE ȘI MISTERE

Portice lungi prin care spun anticii
Că noaptea se plimba cu molcom pas
Caligula nebun visînd suplicii,
Din voi nici o fărîmă n-a rămas.

Cine-a cioplit acele chipuri stranii
Pe insula pierdută și pustie
Din fundu-ndepărtatei Oceanii
Și le-a adus în brațe, cine știe ?

Tu, monstru al fierbintelui Egipt,
Sfinx cu sprinceana încruntată,
În ce papirus, în ce manuscript,
Se află taina ta nedelegată ?

Dar ce să dezlegăm ? Doar totul piere
În timpul fără sens, fără-ncheiere.

Ajunși în lună n-am găsit decît
Un plat pustiu, sărac, steril, urît.
O să ajungem oare și la stele,
Cu gîndul să descoperim în ele
Secretul universului și-al vieții ?

Da-n stele nu ajung decît poeții.

1978

ÎN NEMILOASA DEVENIRE

Trăim o bună parte din viață printre morți.

Citim în cărți poeme de-o mie de ani spuse
Și muzici ascultăm, demult compuse,
Și-n vis vorbim cu vechi prieteni morți;
E-o lume, de neant înconjurată,
Care prin moarte-și capătă durată
Și ființează-n noi prin neființă.
— Și ne-nșelăm cu strania credință
Că ispășim cu mari păreri de rău
Greșelile de-odinioară,
Care pe alții i-au făcut să-i doară,
Cînd nu gîndeam ce-i bine și ce-i rău
Și cînd cu nepăsare și-n neștire
Trăiam în nemiloasă devenire.
Dar nimeni n-ar putea să mai învie
Ce-a fost stricat, jignit pe veșnicie.

Și doar numai părerea de rău mereu e vie.

VOX IN DESERTO

Noi existăm, nu viețuim. Dar oare
Nu este cel mai prețios secret,
In omeneasca lume-ntîmplătoare,
Să ne-nvățăm să viețuim încet ?
Secretul totuși îl tăgăduim,
Febrili din leagăn pîn'la țintirim.
Mașina s-o lăsăm să se grăbească,
Aceasta-i doar menirea ei firească.
Dar omul ? Cu cît graba e mai mare
Cu-atîta viața s-a scurtat mai tare.
Păcat că toate-acestea își află un răspuns,
Dacă cumva își află, abia cînd am ajuns
La poarta de la care privim în urmă cum
Trecutul ca un peisaj de scrum
Se-mprăștie cu ultima suflare,
Cînd piere totul, ritm, contur, culoare,
Cînd omul, fără țel și fără drum,
Tot singur moare.
Să-l mai împungă oare și-un ultim, crud regret
Că n-a știut să viețuiască-ncet ?

PRIN VESELA PĂDURE

Las iar închipuirea să mă fure
Și gândul iar mă-ndeamnă să apuc
Pe tainice drumeaguri de pădure,
Călăuzit de tine, șăgalnicule Puck,
Prin fermecătorii shakespeariene,
In visu-acelei nopți de Sinziene,
Pe unde Oberon e domnitor
Iar tu îi ești poznașul slujitor
Ce-ncurci și le descurci mai rău pe toate,
Cum ai făcut cu-acei îndrăgostiți
Pe iarbă în pădure adormiți,
Dornici de pace și singurătate.

Și iată și tăpșanul cu flori și iarbă deasă
Pe unde dormea dulce Titania, crăiasă
A zinelor, și zulară soață
Lui Oberon, pe care tu, într-o boroboață
De-a ta, ai încurcat-o, cu haz și cu necaz,
Cînd s-a trezit obraz lîngă obraz,

Imbrățișînd pe Bottom, actor meșteșugar.
Cel dăruit de tine cu capul de măgar,
Cînd repeta, cu ceilalți inși din ceată,
In vesela pădure fermecată,
Cu primitive și hazlii mijloace,
Istoria lui Pîram și Thisbe, ca s-o joace
A doua zi, la nunta lui Tezeu,
La care, nepoftit, am fost și eu.

1978

DE-A LUNGUL VIETII

De-a lungul vieții anii se alungă
Cu vara tot mai scurtă și iarna tot mai lungă,
Și tot mai repede și timpul trece
Și filfiie din aripi tot mai rece.
Spuneam așa pe vremuri, în trecut, dar acum,
Ajuns aproape de sfârșit de drum,
Mai tare-mi sună toate-acestea-n minte,
Și-acele de pe vremuri vechi cuvinte
își capătă-nțelesuri tot mai grele
Cu trecerea atîtor ierni și veri.
Destinul noctru nu-i scris nicăieri,
Și-n ciuda cititorilor în stele
Și-a celor lacomi de mistere noi,
Puțin le pasă stelelor de noi.
Mai de mirare este că-i vorba de destin
în universul fără sens deplin,
Așa cum este astăzi conceput,
Fără sfârșit și fără început
(Priceapă cine poate ce nu-i de priceput ;
Cum însă-n loc știința nu rămîne,

Care-o mai fi concepția de mîne ?).
Dar întrebarea asta să nu ne mai apese
Și, ca și stelelor, să nu ne pese
De ipoteze, născociri, păreri.
Și dacă universul fără sfîrșit trăiește,
Să știm că omu-ncepe în el și-n el sfîrșește
Rostogolindu-se din azi în ieri.
Destinul nostru nu-i scris nicăieri.

1978

DIN MUNȚI ÎNALȚI,

— după Friedrich Nietzsche —

A miază-a vieții ! Ceas de împliniri !
Văratăică grădină a visurilor coapte !
O, fericire-nfrigurată de așteptări și de pîndiri!
Mi-aștept prietenii, și zi și noapte.
Veniți, prieteni ! Visurile-s coapte,
Și ceasul cel de față e plin de împliniri.

In cinstea-vă ghețarii se-mpodobesc cu flori.
Pîraiele din munte pornesc spre voi voci clare
Și se adună-n creștet de ceruri vînt și nori
Să vă pîndesc pasul de dincolo de zare.

Ospățul meu v-așteaptă pe vîrfuri, printre stînci.
Nu-i nimeni mai aproape de stele decît mine,
Nici mai aproape nu e de hăurile-adînci.
Și nimeni pîn-acuma nu s-a urcat spre mine
Să guste din ospățul întins pe vîrf de stînci.

Dar iată-vă, prieteni atît de aşteptați.
De ce în ochii voștri văd spaimă și mirare ?
N-a mai rămas în mine nimic din ce ştiați ?
Pas, vorbă, chip — schimbarea e-atît de-ngrozitoare ?
Nu mai sînt eu acela pe care-l căutați ?
Și cel ce sînt acumă vă miră și vă doare ?

Sînt altul ? Mie însumi străin ? Fugit din mine ?
Din mine însumi exilat ?
Un luptător ciudat care-mpotriva
Lui însuși luptă cu puteri haine,
Prin propria-i izbîndă răpus și-nghenuncheat ?
Delaolaltă jertfă și gealat ?

Mi-am împletit eu viața cu tot ce-i aprig vînt ?
Am poposit alături de albiu urși polari ?
M-am dezvățat de Dumnezeu și oameni,
De tot ce-i blestemat, de tot ce-i sfînt ?
Făcutu-m-am fantomă ce umblă pe ghețari ?

O, vechi prieteni, iată, amarul vă cuprinde
De dragoste vi-s ochii dar și de groază plini.
Plecați ! Fără mînie. Aici — sînteți străini ;
Doar căprioarele și vînătorii
Cutează-aeeste locuri să colinde.

Prieteni vechi, luați drumul înapoi !
— O, inimă, ești plină de amintiri amare,

Dar aprigă-i nădejdea ta și tare :
Deschide-te și-așteaptă prietenii cei *noi*.
Cei vechi să-i lași ! Și lasă și-aducerile-ammte.
De-ai fost odată tânără, acuma
Ești și mai tânără ca înainte !

Aceștia nu mai sînt prieteni, sînt
— Cum să-i numesc ! — doar stafii de prieteni,
îmi bat și-acuma noaptea în inimă și-n geam
Și mă privesc și-mi spun : Doar noi eram !
— Veșted cuvînt pe care-odinioară
Drept trandafir în suflet mi-1 sădeam !

O, dor al tinereții, rău înțele mereu !
Din tot ce-odinioară am rîvnit
Și-am luat drept seamă sufletului meu,
Rămîne doar un vis îmbătrînit.
Dar să-l alung din mine nu mi-i greu :
Numai cel care se schimbă mi-i apropiat mereu.

Amiază-a vieții ! Ceas de împliniri !
Văratăică grădină a visurilor coapte !
O, fericire-nfrigurată de așteptări și de pîndiri !
Mi-aștept prietenii, și zi și noapte :
Prietenii *noi* ! Fiți gata ! Mi-s visurile coapte,
Și ceasul cel de față e plin de împliniri.

CUMPĂNĂ

Se năpustește-n hornuri, vuind a toamnă, vîntul,
Și nouri suri s-adună posomorind pămîntul.
Pătrund în orice lucru fiori de vreme rea.

De-a lungul vieții anii se alungă
Cu vara tot mai scurtă și iarna tot mai lungă :
Cenușă-n suflet și la tîmple nea.

De veghe stai în oasa asta veche,
Cu stăfii care lîngă obrazul tău se-nclină
Și-ți spun secrete triste la ureche
Și slova de cerneală și lumină
Ți-o urmăresc pe filă cu glas tremurător
Invăluindu-te-n suflarea lor.

**Cu negre crengi înalte peste case
Întruna plopii vîntură pe cer
Cenușa tristei dup-amiezi pîcloase.**

Trăim în grabă și, nerăbdători,
Zburăm prin timp ca pasărea prin ceață,
Atât de iute-ncît de multe ori
Alunecăm alătura de viață.

Ai vrea să poți hălădui-n trecut
Ca-ntr-un ciudat tărîm (visat ? văzut ?)
Și viața pe-ndelete s-o iei de la-nceput
Cum ai citi o carte-a doua oară,
De data asta fără sărituri,
Gustînd ce-ai frunzărit odinioară...
Dar unde-i vraja primelor lecturi ?

în casa veche-n care trăiești încetinit
Incepe-acum domol să se-nnopteze
Și mîni de umbră umblă prin piept neconținut
Să-ți prindă inima și s-o-nceșteze.

Dar tu care-adineauri doreai cu-ndurerare
O viață cum e mersul culbecului, acum
În cumpănă stai între avînt și nemișcare.
Durata fără capăt te-ndeamnă iar la drum.

Cu inima coclită de-amintire,
Cu gîndul aplecat în viitor,
Te-ademeneste iarăși neostenitul zbor
Al vremii care curge în neștire.

Și pleci din casa veche-n vînt afară
Visînd, prin ceața care te-mpovoară,
Lumina triumfală a cerului de vară i

1939

ÎNTOARCERE

Așa cum proorocul din vechime
Gemea în babilonicul surghiun,
Tînjești și tu în marea-ntunecime
A unui veac nemernic și nebun.

De ce să-ți umfli glasul în trîmbițe solemne
Și versul să ți-1 turburi cu-amare prevestiri ?
Trecută-i vremea biblicelor semne
Și-n lumea noastră cerul nu mai trimite știri.

Cuvîntul tău s-ar pierde nențeles
In trista omenire de azi, mașinolatră,
Cu trupuri lustruite de progres
Și suflete din epoca de piatră.

Sfărîmă-n țândări lira din care-au plîns aezii !
Și vechea-nțelepciune adun-o și dă-i foc î
 în secolul mașinii și-al vitezii
 Poetul prooroc nu are loc.

Dac-ar zbugni din inimi deodată cu putere
Toată duhoarea neagră de patimi și prostie,
S-ar îneca pămîntul într-un potop de fiere
Și viața pretutindeni s-ar stînge pe vecie.

Fii fericit că vîntul negru-al urii
Nu poate-atinge fruntea curată a naturii !
 Deci lasă fierul roș al invectivei
Și moaie-ți pana-n cerul amurgului de mai;
Nu mai striga pieirea Chaldeii și-a Ninivei
Ci cîntă o eglogă dintr-un arhaic nai !

Orașul ne-nceștează în crunta lui viitoare ;
Bolnavi de zgomot, gîrbovi de-o viață de cutie,
 Noi nu mai știm cum să vorbim cu-o floare,
 Cum s-ascultăm un glas de ciocîrlie.

Sub cerul larg, sfioși, în suflet goi,
Ne furișăm ca niște duhuri rele,
Și rid cumplit pădurile de noi
Cînd, firavi și stîngaci, venim spre ele.

Cu vocile naturii încearcă iar să cînti.
Vor fi cîțiva s-asculte și poate să-nțeleagă.

In îndoiala-n care te frământî,
Un singur suflet face cît omenirea-ntreagă.

Scăpat din pandemoniul citadin,
Din ceața care-atîrnă-n inimi deasă,
Vei pune-n versul tău cu sunet plin
Lumina mare-a cerului deplin
Și bucuria-ntoarcerii acasă.

PĂMÎNTULUI

Pămîntule, îmi place să te ştiu
Înfăşurat în neguri de pustiu,
Despovărat de omeneasca lume
Şi-n haos învîrtindu-te întruna
Ca-n timpuri foarte vechi cînd n-aveaşi nume
Nici tu, nici sora ta mai mică, luna.

Pe-atunci pecinginea umană încă
N-acoperise trupul tău, părinte,
Şi liniştea-nceputului, adîncă,
Domnea, nesfîşiată de cuvinte.

Şi astăzi încă te cutremuri cînd
Îţi aminteşti cu ciudă şi iubire
De-acele vremuri fără amintire
Pe care le-ai trăit alunecînd,
Uşor şi candid, prin nemărginire.

Ce grea povară ți-a fost dat să-nduri !
Cu cită boierească nepăsare
Vei fi privit ieșind de prin păduri
Puhoiu-aceilor gureșe făpturi,
Cu ochi flămânzi și frunți cuceritoare !

O, cine-ar fi putut atunci ghici
Că la cumplite cazne-au să te pună,
Și că tot trupul ți-1 vor scotoci
Ca să-ți răpească vlaga cea mai bună !
Și totuși tu i-ai suferit pe toți !
I-ai îngrijit ca pe copiii tăi
In loc să-i zvîrli-n gol c-o smucitură
Cînd ai văzut că sînt isteți dar răi,
Că firea li-i de vrajbă și de ură...

Pămîntule, nici o nădejde nu-i !
Nu-i omul demn de istețimea lui...
Zadarnic orice vis de vremuri bune !
Zadarnice orice păreri de rău !
Zadarnic cîntecul pe care-1 spune
Un om, pămîntule, de dragul tău.

E-o cruntă și amară viziune
Din depărtatul viitor al tău,
E-un cîntec care-ar vrea să te răzbune !

Dar ca să pot într-adevăr să-l cînt,
Voi izbuti eu oare să m-avînt
In vremuri pentru care lumea noastră

Nu poate-avea nici cuget nici cuvînt ?
O, vremuri fără visuri și fără bucurie,
în care oamenii sălbăticiți
Nu vor mai ști să cînte și să scrie,
Cînd cea din urmă piatră din cel din urmă templu
Se va fi ros și spulberat în vînt,
Cînd cel din urmă strop de energie
Ți se va stoarce, bunule pămînt,
Cînd, lepădați de orice cuget sfînt,
Cu inimile pline de ură și-ngîmfare,
Întorși către origini, pămîntenii
Nemernici vor urma să se omoare
Cu buzdugane și securi de piatră
Ca-n vremurile quaternare !

Dar, poate, Marele Necunoscut,
Sătul de-aceste creaturi inepte,
Va face lumea iar de la-nceput
Cu alte vietăți mai înțelepte,
Cu porcii blînzi, destonicii măgari,
Modeștii viermi sau șerpilor solitari,
Scoțînd din fundul mării și-al pădurii
Pe viitorul rege al naturii.

VIZIUNE

Stau lâng-un geam înalt, atît de-nalt
Incît atinge cerul la zenit
Și-atît de lat încît astupă zarea :
Un zid gigant de sticlă, vast cît zarea,
Un munte de cristal, nemărginit.

În partea unde stau e piatră seacă,
Nisip și piatră, sterp și crunt pustiu,
Iar dincolo de zidul străveziu
E primăvară paradiziacă.
Deasupra-mi, cerul galben și murdar
E ca o veche pînză prăfuită,
Și zarea, pîn'la zidul de cleștar,
E-n ceață vînată învăluită.

Dincolo, cerul e adînc și clar.

Ciudat tărîm ! In el s-au adunat
Zeci de priveliști de odinioară,
Pe care le-am văzut sau le-am visat
Și care-acum trăiesc a doua oară
Și-n fața mea se schimbă ne-ncetat.

Nici una nu s-aseamănă cu alta
Dar toate, rînd pe rînd, la fel se scaldă
In primăvară și în bucurie,
In vînt albastru și-n lumină caldă.
O, limpede de vis vrăjitorie,
O, nepătruns tărîm miraculos,
Spre care tot tînjesc, fără folos.

Dar cum să trec prin muntele de sticlă ?
Cum să străbat prin zidul de cristal ?
Nu cred că nici în mii de ani de muncă
N-aș sparge-acest fantastic geam gigant,
Chiar de-aș izbi într-însul zi și noapte
Cu mii de tîrnăcoape de-oțel și diamant !

Dar ca un nou prilej de frămîntare,
Nu e destul că-mi trec pe dinainte
Acele dragi priveliști călătoare...

In dosul zidului, în fața mea,
Se mișcă o făptură omenească :
Un om pe care mintea mea n-ar vrea,
Deși-l cunoaște, să-l mai recunoască...

Cel care-n dosul zidului privește
Pină-n adâncul sufletului meu
Sînt eu.

De ce atunci mă tem să-l recunosc
Și chipul lui de ce mă îngrozește ?

Ființa mea din dosul zării joacă
(Drăcesc, proteic, minunat actor !)
În fața mea ca singur spectator,
O dramă-n mii de scene încîlcite :
Povestea vieții mele netrăite.
Acest subtil și straniu frate-al meu,
Robit și el de zidul străveziu,
Sînt eu,
Dar eu așa cum aș fi vrut să fiu :
Erou al sutelor de vieți pe care
Nu le-am trăit din lene, din uitare,
Din teamă, din orgoliu, din vis, din nepăsare...
Atîtea vechi iubiri neizbutite,
Atîtea vechi dorinți neîmplinite,
Atîtea îndrăzneli neîndrăznite,
Toate bucuriile creatoare,
Toate durerile adîncitoare
Le văd acum trăite de-acest bizar actor
Jucînd sub propria-mi înfățișare.

înfățișare ? Nici măcar atît
N-a mai rămas din mine cel real,
Și chiar trupește sînt și nu sînt eu
În dosul nepătrunsului cristal,

Căci dublul meu
își schimbă masca lui mereu
Cu fiecare scenă din netrăita-mi viață :
E-aceiași ins cu veșnic altă față !

Și-atunci tot dorul meu de bucurie
Se spulberă și se distramă,
Și-această dureroasă feerie
Mi-aduce o mîhnire, și mi-e teamă
Că-n clipa-n care omul ce sînt cu-adevărat
Se va-ntîlni cu celălalt eu însumi,
Ispititor, puternic, adînc, nemăsurat,
Acesta-n lupta care se va-ncinge
Intre-amîndoi, în mine, va învinge...

PE MARGINEA UNEI POVEȘTI

V-ați întrebat, în ceasuri de vis și de lectură,
Ce s-a mai întâmplat cu cei cinci căpcăuni,
Pociți la față dar prieteni buni
Pe Harap Alb scăpîndu-1 din grea încurcătură,
Prieteni la nevoie, așa cum rar găsești
În viață, mai adesea în povești ?
Gerilă, cel cu buzele ca niște perne,
Din care-atunci cînd suflă, se așterne
O promoroacă groasă, dintr-odată,
În casa cea de-aramă-nfierbîntată ;
Și Păsărilă care striga grozav : „Tăceți,
Că eu de-aici îndată scap
Cînd mă ridic cu-acoperișu-n cap
Și cu picioarele trec prin părăți⁴⁴,
Și care cu Ochilă împreună
A prins șireata fată ascunsă după lună ;
Și ceilalți, fiecare cu feleșagul lui,
Și care toți plecară hălăduind haihui.

Citind povestea lor (a cita oară ?
Mă mir și-acuma ca și-odinioară
Că Harap Alb la nuntă nu dădu sfară-n țară
Chemîndu-i și pe dinșii la ospăț.
A fost acolo lume după lume,
Cum spune povestariul șugubăț,
Poftit și el, cel meșter în basme și în glume,
De voie bună plin, dar fără bani.
Și numai ei, ciracii năzdrăvani,
Lipseau. Dar n-au pierit, și-au să trăiască
Cît vor mai fi poeți să-i pomenească,
Cît vai trăi și limba românească.

octombrie 1978

PALATUL

Drumeagu-ngust urca la deal agale
Și ne-amăgea mereu cu cotituri.
Demult acum eram.plecați din vale
Spre culmile cu stînci și cu păduri.

Trecusem de colinele cu vii,
Livezi de pruni și pajști de cicoare,
Și-acum intram, pe lingă garduri vii,
Tot mai adine în umbră și-n răcoare.

Învăluți în vîntul cald și pur,
Suiam încet pe drumul cu hîrtoape,
Și sufletele noastre în scrînciob de azur
Se legănau peste păduri și ape.

Drumeagul neumblat călăuzea
Spre bolți de stejăriș plimbarea noastră,
Și-un dangăt lung de clopot împletea
Un fir de aur palid în liniștea albastră.

La un pîrîu care-alerga vînjos
Pe sub un șubred pod cu scînduri sparte,
Ne-am odihnit și ne-am uitat în jos
Spre tîrgul resfirat prin văi, departe.

Plecați pe parmaclîcul strîmb de lemn,
Vedeam străvechi biserici, zidiri medievale.
Copilăria mea rîdea în vale
Și ne făcea, din vîrf de turle, semn.

Pe buze ți-am cules cu-o sărutare
Cuvîntul care, nerostit, plutea
In sufletele noastre călătore ;
Și-n mine, ca un chiot către soare,
O bucurie aprigă creștea.

îmbrățișam în tine cerul, vîntul,
Eram un mag, stăpîn pe univers ;
Dac-aș fi vrut, cu-o sfîrlă, aș fi urnit pămîntul
Și soarele, c-un deget, l-aș fi oprit din mers !

Strînși unul lîngă altul, am pornit
Din nou la deal, pe drum, tot înainte.
Plecasem doar cu anumite ținte
Și-aveam un mare dor de împlinit !

Știam că pe meleagurile-aceste,
In fundul unui parc nemăsurat,
Se ridica, zidire de poveste,
Un vechi și părăsit demult palat.

De câte ori, în seri de toamnă reci,
Cînd frunzele pădurilor sînt rare,
Nu-i căutasem turnurile-n zare
Pe dealul nalt cu tainice poteci !

Dar niciodată nu-l zărisem încă !
Și iată că dorința ta, acum,
Pre-ntîmpinînd dorința mea adîncă,
Ne hotărîse să pornim la drum.

Copilărește ne înfioram
De-apropierea lui misterioasă ;
Și vraja lui ciudată în toate o simțeam,
Și chiar în sărutarea pe care ți-o furam
Cînd te fereai de-o creangă hărțăgoasă.

Drumeagul se făcuse-acum cărare :
Cu troscot des și verde pardosit,
Printre stejari și ulmi cu umbră mare,
Era de veacuri parcă părăsit.

Cotind mereu, cu pas tărăgănat,
Ne-am pomenit ajunși pe negîndite
In fața unui zid dărăpănat
Și-a unei porți cu gratii ruginite.

Cu umerii urnind-o din țîțini,
Ne-am strecurat pe poarta care gemea-ncordată
Și am pășit pe sub goruni bătrîni,
Prin ceea ce fusese alee altădată.

În jurul nostru, numai tufe mari,
Hățiș nestrăbătut de vreo secure.
Ce ierburi nalte, ce stufoși stejari !
Un parc sălbăticit, ajuns pădure.

Stăteam nedumeriți. O-nfiorare,
Ca-n fața unei taine, ne-a cuprins.
Dar fu o șovăire trecătoare,
Și am văzut în ochii tăi aprins
Același dor și-aceeași căutare
De care mă simțeam și eu învins.
Și, hotărî ți, pornirăm la-ntîmplare.

Treceam pe lîngă straturi împînzite
De ciunăfaie și urzică moartă,
Pe lîngă bănci de piatră, înverzite,
Pe care s-odihnea vreo urnă spartă.

Pe-alocurea, din tufe mari de brusturi, •
Se ridicau plesnite pedestale
Purtînd în vîrf decapitate busturi;
În alte părți, erau doar socluri goale.

Un heleșteu mocnea, abia zărit
De după stuh și trestie înaltă,

C-un giulgi de alge verzi acoperit
Și-mprăștiind un muced iz de baltă.

Un luminiș, rotund împrejmuit
De tei și ulmi, era huceag acuma,
Și păpădia-și întinsese spuma
Peste havuzul sec și năruit.

Și-așa, pe-alei cu multe-ntortochieri,
Cutreerînd de-a lungul și de-a latul
Ciudatul parc-pădure, nicăieri
Nu izbuteam să întîlnim palatul.

Speram, la fiecare cotitură,
Că din perdeaua deasă de verdeață
Va răsări măiastra lui făptură,
Pe care, dacă n-o zăream la față,
În schimb o ridicam în noi, mai pură,
Zidind în vis ce nu-ntîlneam în viață.

Adesea, dintre crengi, ne-ademeneau
Luciri de marmură, sclipiri de geamuri.
Și alergam grăbiți. Dar nu erau
Decît năluci de soare printre ramuri.

Să mai fi fost vreun drum pe care încă
Nu-l dibuisem pîn-acum ?
Pădurea era mare și adîncă.
Cum să găsim adevăratul drum ?

Într-o vîlcea, ne-oprirăm la o gîrlă .
Și te-ai lipit de mine și mai strins
Cînd, dintr-o tufă deasă, o șopirlă
Țîșni c-un fulger verde, iute stins.

Pe-o piatră ne-am lăsat, îngîndurați
Și parcă triști puțin. Dar fără veste
Ne-am pomenit ca într-un vis furați
De vrăjile pădurii de poveste :

Pîrîu-acesta gureș, negreșit,
Se vearsă-n apa Sîmbetei, departe,
Pe unde, într-un ostrov fericit,
Trăiesc Blajinii, ocoliți de moarte.

În peștera de colo sînt pitici,
Și fiecare e un meșter faur.
Eu cred că-n drum spre merele de aur
Cîndva și Prîslea a trecut pe-aici.

Un inorog veni-va în curînd,
Cal alb cu cornul ascuțit în frunte,
Și ne va duce, iute ca un gînd,
Drept la palat, pe-o nevăzută punte.

N-am ridicat. Amiaza dogorea ■
Peste răchiți și tufe de sulfină,
Amestecînd mireasmă cu lumină.
Tăcuți acum, plecarăm din vîlcea.

Ieșiți din basm, ne-ntoarserăm încet
Spre viața depănată pe de rost,
Cu un ciudat, nelămurit regret
După ceva ce poate nici n-a fost.

Și multă vreme rătăcirăm încă
Pîn-am ajuns la vechiul zid surpat,
Purtînd în noi, subtilă și adîncă,
Enigma dispărutului palat,
— Pe care, poate, tu l-ai și uitat,
Pe care însă eu îl caut încă.

POMENIRE

Prieteni morți prin țări îndepărtate,
Spre care mari neliniști, pe vremuri, vă minară,
Vă chem în ceasuri de singurătate,
Cind, ostenit, cu inima amară,
Intru-n trecutul meu ca-ntr-o cetate
Din care am plecat odinioară.

Vă chem la un ospăț de amintiri,
Așa cum unor umbre se cuvine :
In cinstea voastră, tainici musafiri,
Aprind lumini de sărbătoare-n mine.

Gem porți ce n-au mai fost de mult urnite,
Și se deschid ferestre cu mucedu perdele
In săli cu candelabre și bolți painjenite ;
Dar iluzorii voștri pași prin ele
Trec fără să trezească ecouri adormite.

Din lucruri se desprind arome vechi,
Mosc lînced și lavandă ofilită.
Cu glas de greier țiuie-n urechi
Tăcerea prin unghere răscolită.

Dar noi, printr-o ascunsă galerie
(Un drum odinioară cunoscut),
înainteăm cu visul drept făclie
Spre inima adîncului trecut.

Aici, ferindu-1 de un ev brutal,
Eu am păstrat în fundul unei cripte
Un ciob din vechiul nostru ideal,
Așa cum în cețosul amurg medieval
Benedictinii de la Sfîntul-Gall
Păstrau înțelepciunea antică-n manuscripte.

Cînd ați pornit, cu suflet flămînd de nemurire
Dorind o lume dreaptă, de tihnă și
splendoare,
Cine-ar fi spus că visul de-azur și strălucire
Și idealul nostru de pace și iubire
Vor fi scuipate, frînte, călcate în picioare ?
Cine-ar fi spus, prieteni, că veți pieri în drum,
Prin cîmpuri teutone, în munci ucigătoare,
Zvîrliți de vii pe ruguri și-n cuptoare ?
Nu doarme-n nici o urnă sărmanul vostru scrum,
Și vîntul e mormîntul vostru-acum.

Dar visul vostru cîntă în visul meu, mereu ;
De vorbă stau acuma cu voi ca altădată ;
Și în adîncul sufletului meu
Adun cenușa voastră-mprăștiată.

Și eu vă văd, prieteni, cum ați plecat atunci,
Și nu cu fețe supte, cu strîmbe guri de groază
Și trupuri schilodite de cazne și de munci;
Vă văd puternici, veseli, cum ați plecat atunci,
Așa cum cei de-acasă și-acum vă mai visează.

În amintire voi trăiți deplin,
Nu ca năluci pe care lumina le alungă,
De-aceea-n orice an am să vă-nchin
Drept sărbătoare ziua cea mai lungă.

Și-n ziua aceea am să cînt cu voi
Un imn în cinstea vieții celei noi,
Pe care, fără nici o poticnire,
O vom petrece-n pace și-n iubire.

iunie 1945

PLIMBARE PRINTRE MORȚI

Un stol de ciori, cu țipăt lung, rănește
Văzduhu-acestei dup-amiezi târzii
In care, tristă, vremea-mbătrînește
Prin cimitirul cu alei pustii.

Cînd vara veștedă s-ableacă-n toamnă,
Un aprig dor de adîncimi mă-ndeamnă
Să vin spre-această temniță ciudată
In care toți vom fi închiși odată.

Trec iarăși printre cruci posomorite,
Printre cavouri bine zăvorite
Și lespezi care sînt atît de grele
Pentru nimicul îngropat subt ele.

Cu morții greu ne împrietenim !

Ii ducem cu alai la țintirim,
Cît mai departe din oraș afară,
Și îi ascundem bine în pămînt
Și le-așezăm și-o piatră pe mormînt,
De frică parcă să nu iasă iară !

Absurdă trudă, amăgire lașă !
Abia întorși acasă, bănuim
Prezența lor străină și vrăjmașă
Asemeni cu o mîină uriașă
întinsă după noi în țintirim.

Ies din pereți, alunecă ușor
Și calcă fără zgomot pe podele,
Trec aburoși prin uși și prin perdele,
Tăcuți și groaznici în tăcerea lor.

Făptura lor, atît de dragă ieri,
Ne înspăimîntă astăzi și ne-ngheață,
Și chipul lor nu-i cel de-aici din viață,
E cel de dincolo, cu ochi de ceață
Și cu obrazul supt de lungi zăceri.

Arareori, vorbesc cu noi în vis,
Ca dintr-o foarte mare depărtare,
Cu glasuri stinse și tremurătoare,
Năluci de glasuri, susur indecis,
Ca vîjîitui scoicilor de mare.

Și ani de zile trec, și-abia târziu,
Cînd ochii noștri nu-i mai văd, — deodată,
Răsar în noi, cu chipul lor cel viu,
Prietenoși ca-n viața de-altădată,
Tovarăși limpezi, clare voci fidele,
Și buni sfătuitori în clipe grele...

Zadarnic i-am întemnițat pe veci
In gropi adînci și-n tainice sicrie ;
Ei nu-s aici în tainițele raci
Ci rătăcesc prin omenirea vie.

O, dac-ar fi să numeri morții toți
De cînd există-n lume omenire,
Ar trebui să stai și să socoți
Cîteva ceasuri fără contenire.

Dacă-ntr-o zi și-ar părăsi mormîntul
Plini de minie, răzvrățiți și crunți,
Mulțimea lor ar copleși pămîntul,
Acoperind pustiuri, mări și munți,

Ar fi atunci ca-n vremea de apoi...
Și-am fi cu toții pedepsiți amarnic
Fiindcă glasul morților în noi
A răsunit de-atîtea ori zadarnic.

Nu ne-ar feri de iureșul cumplit
Nici tunuri, nici cetăți, nici gropi perfide ;

VERIFICAT
1987

CUPRINS

Omagiu unei umbre 5
Dialog 11
Sfârșit de cină la Trimalchio 13
Secrete și mistere 15
In nemiloasa devenire 17
Vox in deserto 18
Prin vesela pădure 19
De-a lungul vieții 21
Din munți înalți 23
Cumpănă 26
întoarcere 29
Pământului 32
Viziune 35
Pe marginea unei povești 39
Palatul 41
Pomenire 48
Plimbare printre morți 51
Vis și căutare 55

SECȚIA
LITERARĂ

Lector : SORIN MARCULESCU

Tehnoredactor : CONSTANȚA VULCANESCU

Apărut 1979. Tiraj 6 350. Bun de tipar 11.08.1979.

Format 16170X100. Hirtie offset A 70X100 de
70 gr/m². Coli tipo 4,50. Coli ed. 1,44.

Tiparul executat sub comanda
nr. 121 la
întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918”,
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România